

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Michaela Hrstková

**Polyamory: nový trend nebo návrat ke
kořenům?**

Bakalářská práce

Praha 2016

Autor práce: **Michaela Hrstková**

Vedoucí práce: **Mgr. Michal Kotík**

Rok obhajoby: **2016**

Bibliografický záznam

HRSTKOVÁ, Michaela. *Polyamory: Nový trend nebo návrat ke kořenům?* Praha, 2016. 34 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Michal Kotík.

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je konstrukce intimity v polyamory, tedy takových vztazích, kde spolu funguje v emocionální i sexuálním soužití tři a více lidí. K možnosti prožívat tyto vztahy přispělo rozvolnění hodnot a norem v moderní společnosti a rozpad představy tradičního manželství a vztahů. Konkrétně se práce zaměřuje na způsoby sdílení důvěrných záležitostí, řešení problémů mezi více partnery a provádí porovnání s monogamními vztahy. Pro sběr dat byla využita kvalitativní metoda a to v kombinaci zúčastněného pozorování na pravidelných setkáních české polyamory komunity a polostrukturovaných rozhovorů. Pro tento druh vztahů je, ještě v mnohem větší míře než pro monogamní vztahy, důležitá komunikace mezi partnery, uvědomování si vlastní identity a následné slučování potřeb jednotlivých členů vztahu. Polyamory vztahy tak kladou velký důraz a poměrně přesně kopírují hodnoty, kterými je zároveň definována i intimita. Zároveň odpovídají Giddensově představě čistých vztahů, ve kterých je nejdůležitější svoboda jedince.

Abstract

The main theme of this bachelor thesis is the construction of intimacy in polyamorous relationships. Polyamory is a practise of being allowed to have close emotional and sexual relationship with multiple people while all of the people concerned knows about it and agree with it. The transformation of the traditional nuclear family during last few decades encouraged a rise of polyamory and other non strictly monogamous relationships. I conducted a qualitative research consisted of participant observation in czech polyamory community and eight semi-structured interview with polyamorous people. These methods helped me to observe how intimacy is shared among more than two people and how they solve problems in relationship. In polyamory people emphasize even more on the values as openness, sharing, these values are also typical for strong intimate relationship as well as for the Giddens' idea of pure relationship. I also compare polyamorous to monogamous relationship.

Klíčová slova

Polyamorie, intimita, láska, nemonogamní vztahy, komunita.

Keywords

Polyamory, intimacy, love, non-monogamous relationships, community.

Rozsah práce: 56 884 znaků

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Prohlašuji rovněž, že práce nebyla využita k získání jiného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 13. 5. 2016

Michaela Hrstková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Michalu Kotíkovi za veškeré podnětné nápady, připomínky a poskytnutí literatury. Velký dík patří taktéž doc. PhDr. Jadwize Šanderové, CSc., za skvělý způsob vedení bakalářského semináře, který mě motivoval k průběžné práci. Bakalářská práce by samozřejmě nemohla vzniknout bez mých informátorů, kteří mě vpustili do svého soukromí a poskytli mi odpovědi i na velmi šťouravé dotazy, za což jsem jim opravdu vděčná. Děkuji také své rodině za pravidelný přísun čokolády. A v neposlední řadě děkuji svým spolužákům a přátelům, kteří mě podporovali a konzultovali se mnou i věci, na které jsem se styděla zeptat (jako třeba záhadu číslování stránek nebo zkaženého ovoce). Ač těchto lidí bylo několik, ráda bych konkrétně jmenovala tři, a to: Peťana Havlíčka, se kterým jsme se neustále předbíhali v tom, v jaké jsme zrovna fázi psaní, Martinu Holčákovou, protože na každý můj povzdech měla uklidňující odpověď, a také Honzu Tesárka, který mi byl oporou v cílové rovině.

Námět práce

Práce se bude zabývat výzkumem jedinců vyznávajících polyamorní formu vztahů, tedy takových, kdy spolu v romantickém svazku žije více než dvě osoby a to na základě souhlasu všech zúčastněných. Tento současný trend není v českém prostředí téměř vůbec prozkoumán, přestože nabízí možnost nového pohledu na partnerské vztahy. Vystávají díky němu mnohé otázky. Nakolik je monogamní forma vztahů přirozená a nakolik je to požadavek zkonstruovaný západní společností, který začíná být překonaný? Jak se liší způsob sdílení intimity v monogamních a polyamorních vztazích? Kdo a jak nastavuje normy a hodnoty v těchto vztazích? Zároveň je zajímavé se ohlédnout za původem této formy vztahů. Existuje nějaké propojení s hnutím hippies a sexuální revolucí probíhající v 60. - 80. letech, nebo pokud se podíváme ještě dál naskrz historií, se způsobem uspořádání a vedení vztahů, se kterým se můžeme setkat už v takzvaných primitivních společnostech?

Předpokládané metody zpracování

Základní metodou pro tento výzkum bude kvalitativní případová studie, která se zabývá detailním studiem malého počtu případů.

První část výzkumu bude provedena pozorováním členů komunity na pravidelných setkáních. Pokusím se přijít na způsob, jakým je v těchto soužitích sdílená intimita, jak se vypořádávají s žárlivostí a jaký mají pohled na nevěru. Zajímavá je také ekonomická otázka a otázka časového managementu, tedy jakým způsobem se rozhoduje, kdo má kdy s kým trávit čas. Toto pozorování bude posléze doplněno o polostrukturované rozhovory s vybranými jedinci, v těch bych se chtěla doptat na příčinu preference polyamorních vztahů nad monogamními. Předpokládám vliv výchovy a podoby vztahu rodičů, především pak často se vyskytujících hádek či rozvodu rodičů.

Orientační seznam literatury

Anapol, Deborah. Polyamory in the 21st Century : Love and Intimacy with Multiple Partners. 2010. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Bauman, Zygmunt. Tekutá láska: o křehkosti lidských pout. 2013. Praha: Academia.

Carter, Steven A., Sokol, Julia. 1995. He's Scared, She's Scared. M.Evans & Co.

Conley, Terri D. a kolektiv. The Fewer the Merrier?: Assessing Stigma Surrounding Consensually Non-monogamous Romantic Relationships. 2012. The Society for the Psychological Study of Social Issues.

- Dallairé, Yvon. Láska a sexualita v trvalém vztahu. 2009. Praha: Portál.
- Giddens, Anthony. Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech. 2012. Praha: Portál.
- Haritaworn, Jin a kolektiv. Poly/logue: A Critical Introduction to Polyamory v Sexualities vydání 9(5). 2006. SAGE Publications.
- Malinowski, Bronislaw. Sex a represe v divošské společnosti. 2007. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Meed, Margaret. And keep your powder dry: an antropologist look at America. 1965. New York: William Morrow & Co.
- Meed, Margaret. Sex and temperament in three primitive societies. 1948. London: Routledge & Kegan Paul.
- Moors, Amy C. a kolektiv. Attached to monogamy? Avoidance predicts willingness to engage (but not actual engagement) in consensual non- monogamy. 2014. Journal of Social and Personal Relationships
- Tomášek, M. Sami ale ne úplně; nové vztahy - vznik alternativních forem k tradičním vztahům v ČR. 2004. Gender, rovné příležitosti, výzkum 4.
- Tomášek, M. Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabitující jednotlivce v České republice. 2006. Sociologický časopis 1.
- Základní informace v dokumentu natočeném na toto téma, který je dostupný zde: <https://www.youtube.com/watch?v=ci6t5jGR_Zo>
- Internetové stránky věnované této problematice:<<http://polyamory.eleferno.cz/>>

Obsah

ÚVOD.....	1
1. KONCEPTUALIZACE PROBLÉMU A STAV POZNÁNÍ	3
1.1. <i>Přehled základních sociologických přístupů k problematice lásky.....</i>	3
1.2. <i>Sociologické pojetí intimity</i>	5
1.3. <i>Fenomén polyamorie v historickém kontextu</i>	6
1.4. <i>Teoretický koncept polyamory v literatuře</i>	8
1.4.1. <i>Notions of love.....</i>	8
1.4.2. <i>The Fewer the Merrier?.....</i>	8
1.4.3. <i>Attached to monogamy?.....</i>	9
1.4.4. <i>Polyamory in the 21st century</i>	9
2. METODOLOGIE.....	11
2.1. DEFINICE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	11
2.2. VÝZKUMNÝ VZOREK	12
2.3. DESIGN VÝZKUMU A TECHNIKY SBĚRU DAT	13
2.4. PRÁCE S DATY	14
2.5. REFLEXE POZICE VÝZKUMNICE	15
3. ANALYTICKÁ ČÁST	17
3.1. ZJIŠTĚNÍ	17
3.1.1. <i>Tvorba slovníku.....</i>	17
3.1.2. <i>Problém nevěry v kontextu polyamorních vztahů</i>	18
3.1.3. <i>Odbourávání žárlivosti a učení se komperzi.....</i>	19
3.1.4. <i>Výhody a nevýhody polyamory</i>	20
3.2. POLYAMORY V MONOGAMNÍM SVĚTĚ.....	21
3.2.1. <i>Reakce společnosti na polyamorní způsob života.....</i>	21
3.2.2. <i>Seznámení se s komunitou a její význam pro členy</i>	22
3.2.3. <i>Problémy ve vztahu plynoucí z nastavení společnosti</i>	24
3.2.4. <i>Porovnání mých zjištění s teoretickou základnou</i>	26
3.2.5. <i>Srovnání polyamorie s „klasickými“ vztahy.....</i>	26
ZÁVĚR	28
POUŽITÁ LITERATURA.....	30
SEZNAM PŘÍLOH.....	32
PŘÍLOHY	33

Úvod

V dnešním světě se globálně rozvolňují společenské normy a hodnoty v mnoha životních oblastech. Oblast sexuality a vztahů patří bezesporu mezi ně. Díky stoupajícímu procentu rozvodovosti a nevěry nyní vyvstávají otázky ohledně toho, do jaké míry je monogamie pro člověka přirozená a nakolik je pouze společenským požadavkem a normou. Dnešní poměrně liberální půda navíc umožňuje vznik a existenci nových praktik. Lidé, kteří se přiklánějí k názoru, že monogamie není jedinou správnou možností, jak vést vztah, našli způsob, jak žít šťastně ve vztahu, aniž by přitom museli být poutáni pouze na jednoho člověka. To jsou lidé, kteří vyznávají polyamory.

Já sama jsem se o tomto trendu dozvěděla poměrně náhodou, když jsem si ve druhém ročníku hledala literaturu k semestrální práci na téma otevřených vztahů. Tu jsem se rozhodla napsat, abych v oblasti sociologii partnerských vztahů rozšířila své znalosti, jelikož mám o toto téma dlouhodobě zájem. Narazila jsem v té době právě na polyamory, což mě zaujalo a zjistila jsem, že se vyznavači tohoto způsobu vedení vztahů sdružují i u nás. Polyamorii v České republice do té doby nebyla věnována takřka žádná pozornost, a tak jsem se rozhodla jí prozkoumat.

Polyamory komunita začala v České republice aktivně fungovat přibližně kolem podzimu 2010 a od té doby se postupně rozrůstá. Během posledních dvou let také začala být aktivnější, ať už jde o sociální sítě nebo osobní setkání, což mi umožnilo snazší přístup k informacím.

Mým záměrem je tedy seznámit čtenáře se základní ideou polyamory vztahů, jejich různými podobami a fungováním komunity, skrze níž se u nás polyamory institucionalizuje.

Giddens v úvodu ke své knize *Proměna intimacy* (2012) konstatuje, že lidská sexualita prošla během druhé poloviny dvacátého revolučními a zásadními změnami, polyamory vztahy patří nepochybně mezi důsledky těchto změn a já se rozhodla se na ní zaměřit.

Pro potřeby výzkumu jsem formulovala následný výzkumný problém: *Jakým způsobem se konstruuje intimita v polyamory vztazích?*

Práce má následující strukturu: Nejdříve čtenáře seznamuje s pojmem polyamory a možnými podobami těchto vztahů. Vzhledem k tomu, že literatury o polyamory je pomálu, budu ve své práci používat srovnání s teoriemi ohledně pojetí

„klasických“ vztahů a to nejen čistě stálých vztahů dvou partnerů, ale také jejich různým modifikací jako je fenomén „singles“ nebo otevřené vztahy. Výzkum probíhal mezi českou komunitou, která poskytuje polyamorikům základnu a skrze níž se tento způsob vedení vztahů institucionalizuje. V následující části práce popíšu metodologický přístup a také jak jsem během samotného výzkumu postupovala. Poté přistoupím k samotné analýze dat, která sestávají jednak ze zúčastněného pozorování a jednak z polostrukturovaných rozhovorů, provedených s osmi informátory, kteří polyamorii vyznávají.

1. KONCEPTUALIZACE PROBLÉMU A STAV POZNÁNÍ

1.1. Přehled základních sociologických přístupů k problematice lásky

Tématu polyamory vztahů do této doby nebyla věnována pozornost v odborné literatuře, proto se v práci opírám o literaturu, která pojednává o vztazích klasických. Polyamory vůči ní vymezím a vytvořím tak komplexní obraz o tomto způsobu vedení vztahů.

Klasické pojetí lásky můžeme nalézt v díle Ericha Fromma, a to konkrétně v knihách *Mít nebo být* a *Umění milovat*. Lidská potřeba lásky je zde chápána jako způsob, jak uniknout od samoty a dosáhnout soudržnosti lidstva. Fromm rozlišuje několik druhů lásky, pro mou práci je ale důležitá pouze představa lásky erotické spočívající v touze po splynutí s jedním člověkem. Dosáhnout zdravé podoby této lásky může jen ten, kdo dokáže najít harmonii mezi sjednocením potřeb a zachová si přitom svou individualitu (Fromm 2010 24-28).

Zároveň je ale důležité rozlišit modus „být“ a „mít“, kdy tím správným je první z uvedených. Fromm spatřuje vliv na podobu lásky v současném stavu společnosti. Modus mít je pak výtvorem kapitalismu charakteristického hrabivostí, člověk, který „má vztah“ si svůj protějšek majetnický přivlastňuje, zatímco vztah ve stavu být je založený na aktivním prožívání a kritickém přemýšlení o podobě a kvalitách vztahu (Fromm 2001: 39-41).

Problematice lásky v soudobé společnosti se věnoval také Anthony Giddens. Současnou podobu lásky, kterou můžeme pozorovat kolem nás, nazývá láskou „spolu-plynoucí“. Odlišuje se od romantické lásky tím, že spolu-plynoucí láska nemusí být nutně celoživotní záležitostí a zpochybňuje také představu existence jediného pravého protějšku. Spolu-plynoucí láska reprezentuje model vztahu, ve kterém je věnována pozornost individualitě, vzájemnému pochopení a sexuálnímu uspokojení. Dále Giddens zavádí pojem čistého vztahu, který je definován sám sebou a shodou partnerů na tom, že jeho existence přináší pro oba dostatek užitku. Konkrétně formuluje čistý vztah následujícím způsobem: „*Co drží čistý vztah pohromadě, je shoda obou partnerů na tom, že ,pokud nedají vědět jinak‘, oba mají ze vztahu tolik potěšení, aby mělo smysl v něm pokračovat. Sexuální exkluzivita hraje ve vztahu jen takovou roli, nakolik ji oba partneři ve vzájemné shodě považují za žádoucí nebo podstatnou*“ (Giddens 2012: 73).

Podle Giddense tedy dnešní vztahy nejsou chápány jako něco stálého a partneři jsou si vědomi toho, že mohou vztah kdykoli ukončit.

K současným mezilidským vztahům se pesimisticky vyjadřuje i Bauman ve své knize *Tekutá láska: O křehkosti lidských pout*. Lidé jsou podle něj zmateni možnostmi, které jim dnešní individualistický svět nabízí, bojí se omezujících závazků, ale na druhou stranu touží po jistotě a opoře v někom druhém, čímž se ocitají v rozkolu. Končí to často vznikem vztahu, který Bauman nazývá ‚kapesní‘ a je možný ho brát na vědomí pouze, když se to onomu člověku zrovna hodí, když se jím zabývat nechce, může ho ‚vrátit zpátky do kapsy‘ (Bauman 2013: 12). Stejně tak jako Giddens si všímá toho, že pevnost mezilidských vztahů se snížila a stalo se samozřejmostí, že v případě výskytu komplikací jsou ukončovány. Představuje si vztah jako dvě životní linie, které se v momentě setkání navzájem přizpůsobí a pokud dojde k jejich úspěšnému spojení, splynou v jednu, pokud ne, mohou se kdykoli vrátit ke svému původnímu směru ubírání (Bauman 2013: 10-12).

Ann Swidler v rozhovorech s Američany ze střední třídy zjišťovala způsoby, jakými kultura ovlivňuje pohled na lásku. V knize *Talk of love* (Swidler 2003) pojmenovává dva způsoby, jak lidé lásku vnímají. Ač se od sebe tyto dva pohledy velmi liší, mohou se oba vyskytovat u jednoho člověka. První ‚mýtický‘ způsob vychází z filmů a románů a spočívá v představě existence ‚té pravé/toho pravého‘, do které/ho se protějšek zamiluje na první pohled a jejich láska trvá věčně. Druhý pohled je ‚realistický‘. Věřící v postupný vývoj lásky, kterou můžete za život cítit k více osobám a nemusí tedy trvat věčně. Pokud se člověk s někým chystá vstoupit do svazku, měl by to zvážit i racionálně. Koexistence těchto dvou představ je umožněna právě manželskou institucí, která svou současnou podobou odkazuje spíše na ‚mýtickou‘ představu, a to nemožností být oddán za více než jednoho člověka, nutností projít procesem rozvodu, ale porušuje podmínku stálosti a kloní se naopak k realistickému pohledu (Swidler 2003: 114-118).

Ovlivněním volby partnera prostřednictvím kultury se věnuje také Eva Illouz. Kultura podle ní určuje způsob, jakým jedinec na vztahy pohlíží, a to prostřednictvím většinových představ o ‚správné‘ a ‚vhodné‘ podobě vztahu. Tyto představy jsou reprodukovány prostřednictvím příslušných institucí, v tomto případě hlavně skrze instituci manželství. V moderní společnosti se podle Illouz změnila podmínky pro volbu partnera: jednou z těchto změn je možnost jedince si zvolit zda do nějakého vztahu vstoupit, s kým do něj vstoupit a také jakou bude mít tento vztah podobu. Došlo také

k rozšíření možností, ze kterých si onen člověk vybírá. Dříve tu byla nutnost zvolit si partnera stejného sociálního původu, dnes je možnost výběru mnohem otevřenější. Proměnila se také sama architektura volby, která je formována prostředím. Dnes je možné vybírat partnera nejen racionálně, ale také i podle emocí pociťovaných k danému člověku. (Illouz 2012: 241-242).

Illouz rozlišuje dva režimy projevození emocí ve vztazích - performativní s důrazem na evidentnost a režim emocionální autenticity v uvědomování si vlastních emocí, který je typický pro dnešní dobu. V režimu emocionální autenticity dochází k reflexi vztahu na základě emocí aktérů a vyhlídkám do budoucnosti (Illouz 2012: 29-31).

Kultura také určuje jedincovo očekávání od jeho partnera skrze ritualizované jednání ve vztazích. Pro různé situace jsou připraveny konkrétní scénáře, ze kterých vycházejí očekávání ohledně budoucího jednání partnera. Tyto očekávání jsou dnes navíc posílena médii, která vytvářejí nereálné obrazy vztahů skrze filmy, seriály a reklamy. Nesplnění těchto očekávání pak u jedinců vedou ke zklamání (Illouz 2012: 218-220).

1.2. Sociologické pojetí intimity

Pojem intimity se v sociologii nejčastěji pojí s Anthony Giddensem, který chápe intimitu jako sebe-otevírání svého já dalšímu člověku, jako způsob budování důvěry. V intimním vztahu si partneři navzájem projevují své charakteristiky a berou na ně ohledy. Pro harmonický vztah je potřeba nalézt osobní hranice toho druhého a respektovat je. Mechanismy budování důvěry pak zkoumá v čase a sleduje na nich vývoj společnosti. Proměny intimity podle něj mají vliv i na veřejnou sféru a to v závislosti na tom, jak aktéři dosahují uspokojení individuálních potřeb. (Giddens 2012: 11)

Luhmann (2002) na intimní vztahy aplikoval svoji systémovou teorii. Intimita je podle něj založena na vztahu milovaného a milujícího jako dvou jedinců – aktérů a pozorovatelů zároveň, kteří musí neustále pozorovat toho druhého a od výsledků pozorování odvozovat své jednání. Celý intimní vztah spočívá na verbální ale především na neverbální komunikaci, ze které musí být jasně znatelná náklonnost, a na očekáváních, které v případě nenaplnění způsobují zklamání. Dosáhnout vždy těchto očekávání můžeme pomocí „interpenetrace“ milované osoby. „V lásce můžeme jednat pouze tak, že můžeme žít právě s tímto prožíváním druhého. Jednání musí být začleněna

do prožitkového světa druhého člověka a z něho reprodukována; přitom však nesmí ztratit svou svobodu, to, že jsou autonomně zvolena, to, že jsou výrazem trvalých dispozic jednajícího“ (Luhmann 2002: 179).

Pod Luhmannovým pojmem interpenetrace se skrývá podstata úspěšného intimního vztahu, což je schopnost člověka rozkódovat jednání svého milovaného, toto jednání si pak osvojit tak, aby působilo i v jeho podání přirozeně a dokázal skrze něj srozumitelně projevat své city vůči druhému (Luhmann 2002: 177-182).

Intimita ve výkladu Lynn Jamieson (2011) zastupuje kvalitu spojení v mezilidském vztahu a proces jeho vystavování. Stejně jako Giddens pozoruje proměnu intimity v čase. Dříve nebylo ve vztahu hlavní podstatou uspokojení vlastních potřeb – především u žen – jako spíše vyhovění představám toho druhého. Vztahy se začaly prohlubovat a „intimizovat“ až v důsledku emancipace žen, která do vztahu přinesla větší rovnost mezi partnery. Kvalita vztahu se dá určit skrze pocit blízkosti, vzájemnosti a výjimečnosti. Nicméně i tyto projevy intimity jsou určovány kulturně, protože se je jedinec učí během mládí v procesu socializace tak, jak je vidí u svých rodičů. (Jamieson 2011: online)

Z fenomenologického výzkumu, který provedly Register a Henley na vzorku dvaceti respondentů, pak vyšly jako indikátory intimity následující složky: neverbální komunikace, fyzická i duševní přítomnost, čas, překračování hranic, uvědomování si těla a vzájemný doteky, střet osudu a překvapení, transformace cest partnerů do jedné (Register, Henley 1992: 472).

Intimita je tedy chápána jako jedna z potřeb člověka, která je spojena s blízkými vztahy, tedy i láskou. Je definována jako odhalování toho nejniternějšího ze sebe jinému člověku a zároveň chápána jako projev naprosté důvěry vycházející z hlubokého citu. Intimní vztahy spočívají také na jejich neustálé reflexi oběma partnery a vzájemném respektování hranic a potřeb partnera/partnerky.

1.3. Fenomén polyamorie v historickém kontextu

Nejprve je na místě vysvětlit, z čeho termín polyamorie vůbec vznikl. Český název je přejatý z anglického polyamory, které se skládá z řeckého výrazu „poly“ označující „mnoho“ a latinského „amor“, což znamená láska. Základem této formy vztahů je myšlenka, že je možné milovat několik osob najednou a není nutné své city omezovat soustředěním pouze na jednu osobu.

Samotná definice pojmu je poněkud problematická a existuje několik jejích verzí. V Oxford English Dictionary se tento pojem objevil v roce 2006. Nicméně polyamorie jako taková samozřejmě existuje mnohem déle. Lze důvodně předpokládat, že polyamorické formy vztahů se objevovaly v období sexuální revoluce v 60. a 70. letech. Současná podoba polyamory se ale od tehdejšího způsobu vedení vztahů velmi liší, nicméně tato revoluce měla bezpochyby vliv na možnost jejího vzniku. Došlo totiž k tomu, že se začalo v oblasti vztahů více experimentovat a vznikaly nové formy sexuálních vztahů jako třeba skupinové manželství nebo výměny partnerů. Jediné, co ale ve společnosti získalo své místo, jsou nesezdaná soužití (Možný 2006: 139).

O vztazích, které se velmi podobaly polyamory, ačkoli to tak nenazýval, psal začátkem druhé poloviny dvacátého století ve svých sci-fi románech americký spisovatel Robert Anson Heinlein, který se zabýval problematikou individualismu, svobody. Například v knize *Cizinec v cizí zemi* (1961) se běžně vztahy více lidí vyskytují a jsou považovány za morální. Nejvýrazněji se tento koncept objevuje v knize *Měsíc je drsná milenka* (1966), kde Heinlein vytváří nový model ‚nekonečné‘ rodiny. Koloběh života není narušen a staří členové normálně umírají, zároveň jsou ale do rodiny na základě hromadného schválení přibíráni noví členové. Svazek funguje na základě legální smlouvy. Rodina sdílí i péči o děti, u kterých se v podstatě nerozlišují biologičtí rodiče od ostatních dospělých členů seskupení. V této knize se také na Měsíci často objevuje vztah tří lidí, konkrétně dvou mužů a jedné ženy, a to z praktických důvodů – nízkému podílu ženského pohlaví v populaci.

Takovéto vztahy se však ani před vznikem názvu pro polyamory, nevyskytovaly jen v science fiction, ale i ve skutečném světě. Například v roce 1848 byla v Americe založena komunita Oneida, která se v jednu chvíli rozrostla až do 300 členů, kteří fungovali ve skupinovém manželství. Všichni spolu sdíleli majetek, prostor a měli vytvořené vlastní pravidla. Ve vztazích pak například ohledně toho, že mohli být v případě zájmu eroticky provázáni všichni mezi sebou. Velmi známou církví, kteří vyznávají polygamní manželství jsou také dodnes se vyskytující mormoni (Anapol 2010: 45-47).

Jako poslední příklad osobnosti, která se prosazovala za volnou lásku, uvedu Emmu Goldman, americkou anarchistku, která na přelomu devatenáctého a dvacátého století bojovala za práva žen a mnohé svými projevy inspirovala. Zároveň také přispěla k tomu, že pojem volné lásky získal význam, který používali hippie, tedy ve smyslu ‚volnosti od legislativy nebo mentálních konstruktů‘ (Anapol 2010: 49).

Diskutuje se o tom, že představy z Heinleinových knih měly vliv na reálný vznik polyamory, konkrétně na Zell-Ravenheart, kteří kromě toho, že polyamory pojmenovali, vytvořili také církev ‚Church of All Worlds‘ fungující na principech, které se Heinleinovým představám v mnohém podobají, a to nejen srovnatelným nastavením pravidel pro jejich členy, ale právě i názvem církve, která byla převzatá z knihy *Cizinec v cizí zemi*. (Anapol 2010: 50-51).

1.4. Teoretický koncept polyamory v literatuře

1.4.1. Notions of love

Ačkoli výzkumů a prací na toto téma mnoho napsáno nebylo, přeci jsem našla pár, které mě zaujaly a jejichž výsledky jsem použila jako podklad pro svůj výzkum.

Studie *Notions of love in polyamory* pojímá polyamory jako jiný pohled na lásku spíše než jako protiklad k monogamii. Na základě studia literatury a rozhovorů provedených se 44 lidmi, kteří vyzkoušeli nemonogamní vztah, její autor vymezuje hlavní prvky poly-lásky. Jsou jimi: relativní neomezenost množství partnerů, ze kterého dále plyne neomezené množství lásky, svoboda i závazek zároveň, upřímnost, oddanost, potřeba neustálé práce na vztahu, zohledňování všech partnerů a transcendence, tedy přenesení lásky i do ostatních životních oblastí, než jen mezilidských vztahů (Klesse 2011: 14-18).

1.4.2. The Fewer the Merrier?

Tento výzkum zkoumal názory monogamních lidí na monogamní i polyamorní vztahy a jejich následnou stigmatizaci. Jako výhoda monogamních vztahů bylo nejčastěji uváděno, že pomáhají pěstovat schopnost závazku, podporují pocit bezpečí, naplnění a výjimečnosti. Mezi další uváděné výhody patřila také možnost provozovat nechráněný sex bez hrozby pohlavních chorob. Poté bylo provedeno dotazování na stejné téma jen z pohledu na polyamorní vztah, všechny výše uvedené faktory definující vztah uváděny v mnohem menší míře. Z výzkumu také vyplynulo, že si respondenti myslí, že lidé v monogamním vztahu jsou šťastnější (jak v životě, tak ve vztahu) a spokojenější v oblasti sexu, než lidé v polyamorních vztazích, na které hleděli jako na podřadnější (Conley et al. 2011: 13-20).

1.4.3. *Attached to monogamy?*

Z tohoto výzkumu vyplynulo, že do polyamory vztahů vztahů jsou ochotnější vstoupit muži než ženy. Muži zároveň vykazovali větší tendence k vyhýbání se těsnému poutu a strachu ze závazků, autoři tedy uvažují možnou souvislost mezi strachem ze závazků a polyamorií. (Moors et al. 2014: 7-10)

1.4.4. **Polyamory in the 21st century**

Tato kniha poskytuje základní informace o polyamory vztazích, jejích možných podobách a funkcích, stejně tak jako o původu polyamory. Již jsem mluvila o etymologii pojmu polyamory, nezmínila jsem ale, jak pojem vzniknul. Poprvé s tímto pojmenováním přichází Zell-Ravenheart ve článku *A bouquet of lovers* (1990) Zell-Ravenheart s tímto pojmem přišla pro potřebu pojmenovat způsob vztahů, který ona sama prožívala a byla také požádána, aby ho přesně definovala.

Anapol se snažila nalézt také podobnost v sociálním prostředí, ze kterého lidé, kteří polyamory vyznávají, pocházejí. To se jí nepovedlo, ale zmiňuje malé výzkumy, které zkoumaly polymoristy v Americe a Velké Británii a vyšlo z nich, že tito lidé mají o něco vyšší vzdělání než průměrná populace a zároveň tíhnou k bisexualitě. (Anapol 2010: 43)

Podle Anapol (2010) mohou mít polyamorní vztahy různou podobu. Kromě počtu partnerů se v jednotlivých vztazích liší také struktura a hierarchie. V následujících řádcích uvedu možné podoby, které Anapol uvádí.

Co se týče hierarchie, je dělení poměrně jednoduché. Jednak je možné nerozlišovat partnery na primární a sekundární a mít tak všechny vztahy v jedné rovině. Druhou možností je mít jednoho partnera primárního a ostatní sekundární, příkladem můžou být manželé, kteří se po určité době rozhodnou k sobě do vztahu někoho přibrat.

Základní struktury vztahů mezi partnery mohou mít následující podoby. Rozlišují se takzvaná „věčka“, což jsou vztahy, kde je jeden centrální člověk, který má dva partnery, ti o sobě vědí a mohou se znát, ale není mezi nimi romantický ani erotický vztah. Pokud by nějaký vztah existoval i mezi těmito dvěma, jednalo by se o „triádu“. Další forma se skrývá pod tvar písmena N, kdy si každý z páru k sobě najde ještě dalšího partnera. Od těchto několika možností se odvíjí spousta dalších způsobů vedení

vztahů, kdy mohou být partneři různými způsoby propojení a různě se může lišit také množství partnerů.¹ (Anapol 2010: 17-18)

¹ Viz nákres základních podob polyamory vztahů v příloze

2. METODOLOGIE

2.1. Definice výzkumného problému a výzkumné otázky

Když jsem se seznámila s polyamory skrze zahraniční literaturu, začala jsem přemýšlet, zda se dá s touto formou vztahů setkat i v České republice. Díky Facebooku jsem se dozvěděla o komunitě, která dokonce pořádá setkání vyznavačů polyamory a na setkání jsem se tedy rozhodla jít, abych zjistila, jestli se podoba těchto vztahů shoduje s polyamory vztahy, jak jsou popisovány zahraničními autory.

Základní představu jsem si utvořila z definice uvedené v *Oxford dictionary*, která by se dala volně přeložit jako „*možnost mít současně více než jeden sexuální a milostný vztah, ve kterém všichni z partnerů o ostatních vědí a souhlasí s tím*“ (OED: Online). Jedním z cílů výzkumu je tedy zjistit, zda forma polyamory vztahů existujících v české komunitě odpovídá této definici. Pokud ne, utvořím na základě výpovědí mých informátorů definici novou.

Informace získané z četby literatury o „klasických“ vztazích využiji pro jejich srovnání s polyamory vztahy.

Zároveň se také ale budu věnovat těmto vztahům hlouběji, a to konkrétně v oblasti intimity. Z výše uvedených prací a výzkumu vychází intimita jako lidská potřeba blízkosti s další osobou a je zároveň projevem důvěry v tuto osobu. Spočívá v odhalování svých vlastností druhému, vnímání jeho potřeb a vzájemném respektování se. Intimita je také spojena s hodnotami hodnoty jako vzájemná sebe-otevřenost, svoboda, oddanost.

Intimní vztah je charakterizován následujícími vlastnostmi: Partneri jsou schopni najít rovnováhu mezi svobodou a závazkem, což zároveň umožňuje naplňování vlastních potřeb a nutnost uvědomovat se potřeby toho druhého a nijak nebránit jejich naplnění. Pohled, který na polyamory vztahy vykresluje například Anapol ve své knize, že se této představě velmi blíží. Tím, do jaké míry tento pohled odpovídá i realitě, se zabývám ve své práci. Hlavním cílem mé bakalářské práce je tedy zjistit

Jakým způsobem se konstruuje intimita v polyamory vztazích?

2.2. Výzkumný vzorek

V následujících řádcích bych na úvod ráda popsala polyamory komunitu v České republice, která tvořila základnu pro mé zkoumání.

Jejím hlavním komunikačním médiem je Facebook. Jednak na něm existuje všem přístupná stránka, kterou odebírá v současné době přes 600 uživatelů Facebooku. Na této stránce se objevují informace o chystaných srazech, tematické české i zahraniční literatuře a také novinkách, které se ohledně tohoto životního stylu udály v zahraničí.

Do větší hloubky se téma polyamory vztahů probírá ve skupině s názvem *Polyamory v Česku a na Slovensku*, do které je možné vstoupit na základě schválení správcem, který má také právo vyloučit případné uživatele, kteří by například někoho uráželi nebo do skupiny přidávali nežádoucí obsah. V této skupině je aktuálně kolem 240 členů, kteří jí využívají ke sdílení svých zkušeností s reakcemi na polamorii od společnosti, rozebírají emoce, problémy, které zrovna řeší, zkrátka je sdílený obsah soukromějšího rázu než v případě veřejně přístupné stránky. Neznamená to však ani v jednom z případů nutně to, že všichni započítaní žijí tímto životním stylem, z určité části jsou to také lidé, které polyamorie pouze zajímá, ale sami vyznávají monogamní podobu vztahu.

Veřejně organizovaná setkání, která jsou pro polyamoriky pořádána, se odehrávají jednou měsíčně v Brně a dvakrát do měsíce v Praze. Pražských srazů se účastní odhadem průměrně 25 lidí, přičemž jádro je stále stejné a menší část účastníků se různě obměňuje. Zajímavé je, že jsou to převážně lidé s vysokoškolským vzděláním a podobných názorů. I na těchto srazech se řeší záležitosti ohledně fungování polyamory, ale ze skupiny se právě díky malé obměně účastníku postupně stávají poměrně blízcí přátelé, kteří navzájem znají své životní příběhy a obecné téma polyamory se postupně opouští a mluví se spíše o každodenních věcech, osobních záležitostech a názorech na aktuální dění.

Na internetu dále existuje také stránka <http://polyamorycz.blogspot.cz>, která se polyamory problematikou zabývá. Na těchto stránkách lze najít články, které vysvětlují základní filosofii polyamory, seznamuje s možnými podobami těchto vztahů a také poskytují rady, například jak se vypořádat se žárlivostí. Jsou složeny jednak překlady anglických článků a jednak napsané a inspirované osobními zkušenostmi autorek stránky.

Respondenty jsem získávala z výše uvedené Facebookové skupiny buď tak, že reagovali na mou žádost o provedení rozhovoru, nebo přímo po domluvě na některém ze setkání. Během domlouvání se na individuálních setkáních jsem mým informátorům vždy nabídla, aby si sami vybrali oblíbený podnik, aby se cítili pohodlně, rozhovory se tak odehrávaly v rozličných kavárnách, čajovnách, či hospodách v Praze. Informátoři jsou tedy všichni obyvatelé Prahy ve věku od dvaceti čtyř do třiceti osmi let. Zde je na místě uvést, že tento věk necharakterizuje celou skupinu, nýbrž pouze můj vzorek. Mezi členy polyamory komunity můžeme najít jak starší tak mladší jedince. Nepovažovala jsem za důležité, z kolika různých vztahů budou mí respondenti pocházet a až na skupinu tří respondentů z jednoho vztahu je zbytek vždy samostatný zástupce odlišných vztahů.

2.3. Design výzkumu a techniky sběru dat

Vzhledem k výzkumnému cíli, ke kterému snáze dojdou pomocí rozhovorů a také vzhledem k velikosti komunity jsem zvolila kvalitativní přístup. Tento přístup zahrnuje pobyt v terénu, během kterého dochází k přímému kontaktu se zkoumanými jedinci. Cílem takového výzkumu je konstrukce pohledu na studovaný terén, přičemž prostředky pro jeho získání nejsou striktně standardizované. Výzkum je také relativně pružný, protože se výzkumné otázky i způsoby sběru dat mohou upravovat v jeho průběhu (Hendl 2008: 47-48).

Konkrétní použitý přístup byl strukturován podle etnografického výzkumu, který se soustředí na popis každodennosti v nějaké specifické skupině. Mezi základy této metody patří také průběžné zaznamenávání poznámek (Hendl 2008: 115-118).

Díky tomu, že jsem věděla o setkáních, které komunita pořádá, jsem se rozhodla tato setkání navštěvovat, utvořit si na nich základní představu o polyamory a teprve potom začít s rozhovory.

Ke sběru dat tedy docházelo ve dvou fázích: pozorováním na setkáních a následovnými individuálními rozhovory. Setkání polyamory komunity se konají dvakrát měsíčně. Na těchto srazech se diskutuje o každodenních problémech, ale také zájmech a nových událostech v životech jedinců. Účastníci srazů od začátku věděli, že jsem tam za účelem seznámení se s tímto fenoménem pro potřeby psaní bakalářské práce, protože na jednom z prvních setkání, na které jsem přišla, bylo více nových tváří a proběhlo tak seznamovací „kolečko“, kde se každý představoval. Rozhodla jsem se při něm, že nemá smysl jim svůj záměr tajit, protože bych tak mohla zapříčinit nedůvěru při rozhovorech,

které následovaly jako další krok výzkumu. Po každém ze setkání jsem si zapisovala poznámky do svého terénního deníku. Ty se týkaly témat, o kterých se debatovalo opakovaně a jsou tedy pro komunitu nějakým způsobem důležitá. Zaznamenávala jsem si také jednotlivé úhly pohledu a názory na tyto témata. Některé koncepty se zdály být nejednoznačné i mezi členy komunity, protože jim různí lidé přikládali různé významy. Zaznamenávala jsem také konkrétní příběhy, které mi pomohly porozumět nějakému konceptu. Tyto poznámky mi následovně posloužily pro tvorbu otázek. Částečná strukturace rozhovoru totiž zajišťuje díky připraveným tematickým okruhům snazší vzájemné porovnávání.

Další fáze tedy sestávala z polostrukturovaných rozhovorů, které jsem s informátory prováděla na individuálních schůzkách. Výzkumných rozhovorů bylo provedeno celkem osm. Otázky, které jsem pokládala pokrývaly tyto okruhy: struktura současného vztahu (délka trvání, počet členů, hierarchie, společné bydlení), nastavování pravidel a hranic ve vztahu, žárlivost a nevěra, zkušenosti s reakcemi okolí na polyamorii, způsob seznámení se s komunitou a její další role v životě.

K připraveným otázkám jsem dále podle potřeby v průběhu rozhovoru přidávala další. Rozhovory jsem následně přepisovala. Nejdříve doslovně celé a poté, díky již konkretizovanému tématu jen pasáže potřebné pro účely výzkumu. Od účastníků setkání jsem dostávala také tipy na literaturu, ve které se představa polyamory zmiňuje, ať už šlo o beletrii nebo odborné články.

2.4. Práce s daty

Účelem etnografické studie je vytvořit popis zkoumané skupiny na základě analýzy dat získaných během pozorování a jeho následného doplnění o rozhovory. První fáze práce s nasbíranými daty byla tvorba slovníku v průběhu setkávání, která sloužila k porozumění zkoumaných jevů. Další fází byla analýza rozhovorů. Jednotlivé přepsané rozhovory, popřípadě jejich části, jejichž důležitost jsem si zaznamenávala během provádění rozhovorů, jsem rozebrala. Pro analýzu jsem používala metodu otevřeného kódování, které spočívá v hledání a označování těch částí rozhovoru, které se vztahují k výzkumným otázkám a k tématům z literatury.

Od všech respondentů jsem dostala souhlas k nahrávání rozhovorů a následnému zpracování dat a jejich využití v práci. Vzhledem k citlivosti tématu výzkumu jsem části

přepisu rozhovorů, které jsou v práci citovány, anonymizovala. Veškerá jména informátorů uvedená v analytické části jsou tedy smyšlená².

2.5. Reflexe pozice výzkumnice

Pokud bych měla hodnotit průběh výzkumu ze svého pohledu, domnívám se, že jsem byla informátory přijata velmi vřele a rozhodně mezi námi nebyla znatelná nějaká hierarchie. Téma vztahů je poměrně osobní, a proto jsem se snažila, abych nepůsobila odtaziťe, místy jsem třeba vyprávěla i své vlastní zkušenosti ze vztahů. Při provádění rozhovorů mi také pomohlo, že jsem před tím docházela na srazy a respondenti mě již znali odtamtud a měli jsme zároveň společné známé, na kterých mi například mohli ilustrovat, jak to funguje v jiném vztahu, než ve kterém jsou zrovna oni. Nejednou se po vypnutí diktafonu dokonce obrátila situace, takže jsem se já sama ocitla v roli dotazovaného, protože se dotyčný chtěl dozvědět i o mém životě.

S prvním zádrhelem jsem se však setkala ještě před začátkem samotného výzkumu. Zjistila jsem totiž, že práci na toto téma nepíšu jen já, ale dokonce dva další studenti. Každopádně mě toto zjištění nemile překvapilo a musela jsem vyřešit, jak s tím naložit. Zjistila jsem, že student, měl v plánu zabývat se postoji k otevřeným vztahům na internetu a jeho téma tedy s mým až tak výrazně nekolidovalo, s druhou studentkou jsme se pro jistotu domluvili na schůzce. Na té jsme se shodly na tom, že nás zajímají velmi podobné věci a domluvily se tedy na tom, jakým směrem se která z nás bude ubírat. Z tohoto důvodu jsem musela částečně změnit plány výzkumu. Se slečnou X. jsme se pak občas potkávaly na setkáních komunity. Zároveň se nám také překrývají někteří informátoři, což je způsobeno poměrně malým množstvím aktivních členů komunity. Všichni tito respondenti byli z těch, kteří se sami ozvali na mou žádost na Facebooku. Provést rozhovor s více tazateli jim tedy nevadilo a neposkytovali nijak úsečné odpovědi, čemuž navíc pomohl právě fakt, že oba výzkumy se zabývají odlišným tématem.

Pokud se jedná o výsledky výzkumu, ráda bych uvedla, že je rozhodně nezobecňuji na celou českou polyamory komunitu. Během doby, po kterou se tímto tématem zabývám a pohybuji se v tomto okruhu lidí, jsem se stýkala pouze s aktivnější částí jejich členů v tom smyslu, že se účastní setkání, nebo se mi ozvali na mou žádost o provedení rozhovoru.

² Přehled informátorů v příloze

Během pozorování a rozhovorů mi moji informátoři umožnili nahlédnout do velmi osobní části svého života – tedy do svých vztahů. Pomohli mi vytvořit si tak relativně konzistentní obraz o fungování v polyamory vztazích. Tento obraz budu interpretovat v následující kapitole.

3. ANALYTICKÁ ČÁST

3.1. Zjištění

Již na setkáních jsem si všimla, že polyamorici používají pojmy, které se běžně nepoužívají. Tato slovíčka jsem si tedy zapisovala a na jejich význam se podle situace buď rovnou ptala, nebo jsem si ho dohledávala později. Během rozhovorů jsem své respondenty žádala, aby mi popsali klady a zápory toho, mít více partnerů a pomohli mi tak vytvořit kontrast s monogamními vztahy. Z odpovědí mi vyplynulo, že v polyamory vztazích jsou často největší problémy způsobeny nastavením společnosti na monogamní vztahy, polyamorici si tedy musí v některých oblastech vymýšlet strategie, jak tato omezení obejít. Informátoři mi také sdělili, s jakými reakcemi na své vztahy od okolí se setkávají. Ačkoli jsou tyto reakce mnohem přívětivější, než jsem čekala, stejně je pro informátory do jisté míry důležité, že zde existuje skupina lidí, která se k polyamorii hlásí, a na kterou se mohou obrátit v případě, že si s něčím ve vztahu neví rady, nebo se třeba chtějí podělit o nějaký vývoj v informovanosti veřejnosti o jejich existenci. Závěrem srovnám „tradiční“ monogamní vztahy s polyamorní formou.

3.1.1. Tvorba slovníku

Polyamory komunita si pro nedostatek pojmů popisujících jejich vztahy, které se ve světě monogamně žijících lidí nevyskytují, postupně začala vytvářet vlastní slovník. Pro někoho, kdo se v tomto kruhu nepohybuje, je tato terminologie těžko dosažitelná. Já jsem si během návštěv proto vytvářela jako součást terénního deníku „slovník“ s novými pojmy. Ty pro mě byly dále důležité pro pochopení problematiky, především pak orientaci v informacích uváděných během rozhovorů.

Uvedu tedy nyní ukázky slov zkonstruovaných pro potřeby popisu reality. Některá ze slov jsou samozřejmě převzatá ze zahraniční literatury. Důležitým slovem pro orientaci v těchto vztazích je *polykula* což označuje specifickou skupinu partnerů. Někdy ani sami polyamorici se však neshodnou na tom, koho všechno do polykuly počítat. Tedy zda jsou to pouze lidé, se kterými přímo přicházíte do kontaktu, nebo i někdo vzdálenější. S tím dále souvisí pojem *metamour*, což je název pro partnera něčího partnera, jenž není zároveň jeho partnerem. V případě „věčka“ by to pak byli ti partneři, kteří jsou spojeni prostřednictvím toho třetího. Je to tedy někdo, kdo vás neovlivňuje přímo, ale je třeba brát v úvahu jeho existenci. Posledním příkladem, který bych ráda uvedla je slovo *polyfidelita* označující takový vztah, ve kterém si jeho účastníci nesmí

začít s nic s člověkem mimo polykulu a jsou si věrní uvnitř ní. Přejímané výrazy často nejsou počestřovány. Mnoho lidí stále používá anglické *polyamory* místo české verze *polyamorie*. Není také pevně ustálený počestřený pojem pro samotného vyznavače polyamorie, někdo se označuje jako *polyamorik*, někdo jako *polyamorista* a jiní o sobě prostě říkají, že *jsou poly*.

Kromě tvorby vlastního slovníku u polyamoriků dochází k přeměně významů některých konceptů týkajících se vztahů a intimity.

3.1.2. Problém nevěry v kontextu polyamorních vztahů

Stěžejním pro toto téma je koncept nevěry. U monogamních vztahů je klasicky pojímána jako emocionální či sexuální vztah se třetí osobou mimo pár. Její pojetí se liší případ od případu, ale někdy je za nevěru považováno i flirtování s jinou osobou než partnerkou/partnerem. Během nevěry vždy dochází k porušení partnerské výlučnosti a je chápána jako něco trestuhodného (Hartl, Hartlová 2010: 493).

V polyamorních vztazích odpadá pojetí nevěry jako poměru s jinou osobou, avšak velmi velkou roli hraje opět komunikace. Nevěra pro mé informátory povětšinou představuje poměr, který je zamlčený, případně neschválený, pokud mezi sebou mají domluvené, že si musí potenciální partnery nejdříve schválit.

Rudolf: „v kontextu našich vztahů by nevěra znamenala, kdyby někdo něco cíleně zatajoval. Je oukej si začít s kýmkoliv cokoliv, pokud se o tom mezi sebou otevřeně bavíme“

Ondřej: „no, já asi nevěru chápu trochu jinak, než většina populace. Pro mě je to akt nějaký úmyslný zrady...nějakej zásah do soukromí“

Výše uvedené příklady tedy naznačují, že jednoznačné pojetí pojmu nevěry neexistuje ani u polyamorních vztahů. U každého jednotlivého vztahu záleží na nastavených pravidlech. Zvláštním případem jsou polykuly, které vyznávají polyfidelitu. Tedy takové, jejíž členové mohou mít sex jen mezi sebou navzájem. Takovéto vztahy chápou nevěru přibližně stejně jako je chápána ve vztahu dvou lidí, tedy poměr s kýmkoli jiným, než kdo je členem polykuly.

Společné pro chápání nevěra v pojetí všech mých informátorů je to, že tak označují to, že jim partner tento vztah záměrně zatajil, případně neakceptoval jejich nesouhlas se stykem s danou osobou.

Petra: *„nevěra je úmyslná intence mě zranit tím, že budu mít naschvál něco s někým jiným, nebo že mi někdo něco tajil“*

Výše jsem ukázala, jak se v polyamory vztazích proměňuje pojem nevěry. V pojetí monogamních i polyamorních vztahů má nevěra společné to, že je to zamlčovaný poměr s někým mimo vztah. Pro monogamní vztahy je, podle zkušeností mých respondentů, typické, že věrnost se považuje za jedno z nepsaných pravidel, které společnost a tedy i jednotliví partneři vyžadují.

Rudolf: *„podvádění v monogamii je nedovolený, protože je to konvence (...).myslim, že taková ta přehnaná reakce v tom monogamním vztahu je do určitý míry nějaký kulturní konstrukt, protože lidi jsou naučený bejt ublížený z toho, že se poruší nějaký tyhleto nepsaný očekávání, ale myslim, že kdyby na to naučený nebyly, tak ten samotnej čin je neraní tolik jako to, že se poruší to očekávání“*

3.1.3. Odbourávání žárlivosti a učení se komperzi

Žárlivost je v polyamory pojímána jako iracionální emoce, která vzniká z nejistoty v sobě samém. Zásadním pro její odbourání je tedy uvědomění, z čeho konkrétně vychází. Nejčastěji to bývá strach z toho, že partner odejde. Otevřená komunikace v těchto vztazích podporuje diskuzi nad příčinami žárlivosti a zároveň i práci na jejich odstranění. O tom, že je toto téma pro polyamory důležitá svědčí i to, že je často zmiňováno na internetových stránkách.

S rozvolněním pojmu nevěry a možností mít více partnerů dále souvisí princip komperze, tedy přejícnosti. Na jedné ze schůzek mi bylo vysvětleno, že tento pojem pochází z buddhismu, kde se používá mnohem obecněji a to na jakoukoli životní oblast, ve které člověk někomu dalšímu upřímně přeje úspěch. V polyamory kontextu ale zastupuje pocit radosti, který provází partnerovo nalezení nového partnera. To, že si dalšího partnera našel, podle nich totiž nezpochybňuje samotný vztah, nýbrž logicky

vychází z lidských potřeb a běžného dění. Partneri chtějí, aby ten druhý byl šťastný a pokud nejsou schopni vyhovět některé z jeho potřeb, není problém, aby si našel někoho, kdo je naplňuje. Není výjimkou, že před schůzkou s novou osobou jeden druhému radí jak se obléct, o čem se bavit a po schůzce si hned sdělují dojmy a zážitky.

Karel: „Když má můj druhý partner mít rande, tak se hrozně těším, možná i víc než on, protože já z toho na rozdíl od něj nejsem nervózní“

Ačkoli je pro některé lidi samozřejmé, že přejícnost vůči vztahům toho druhého pociťují, jiní se to musí učit stejně jako nežárlit. Schopnost komperze proto považují za další stupeň osobního vývoje k polyamory identitě.

3.1.4. Výhody a nevýhody polyamory

Když jsem se svých informátorů ptala na nevýhody polyamorních vztahů, takřka jednohlasně se shodli na vnějších faktorech. Vyznavači polyamorie musí čelit problémům spojeným s odchýlováním se od většinových představ o „správných“ vztazích ve společnosti, ať už se jedná o reakce od okolí nebo přímo o překážky způsobené nastavením systému. Ač se z nich nikdo nesetkal přímo s negativní reakcí, často musí čelit různým pochybnostem. Setkávají se například s názorem, že polyamory je přechodný stav nebo snaha o zahojení ran z předchozích vztahů.

Jan: „Zcela přirozeně se lidé ptají, jestli poly není jenom reakce na neúspěch při hledání ‚toho pravého / té pravé‘. Já osobně nesouhlasím s konceptem ‚té jedné‘ spřízněné duše, ale dospěl jsem k tomu postupně. Když máte rádi sami sebe a chápete, že váš život je jedině ve vašich rukou a nikdo tu není od toho, aby vás udělal šťastným, můžete také dospět k tomu, že je mnoho lidí, které můžete mít velice rádi (nechci říct "můžete milovat"), a mít je jako ‚soulmates‘. Najednou. A to je pro mne polyamory.“

Respondentů jsem se dotazovala také na výhody těchto vztahů. Jako první se samozřejmě nabízí množství partnerů, které je výhodné kromě vyhovění různým požadavkům také například to, že jeho polyamorici tolik netíhnou k frustraci ve vztahu. Vysvětlují to tím, že v monogamních vztazích jsou předem nastavená očekávání, ať už právě o věrnosti nebo o tom, kdy se jak druhý partner zachová. Oproti tomu

v polyamorních vztazích se veškerá pravidla teprve vytvářejí v závislosti na aktérech a jejich názorech.

Rudolf: *„v tom polyamory tím, že je tam otevřený hrací pole, tak je tam odstraněná ta část, jako když nás někdo podvede, tak se s ním rozejít...v těch monogamních prostě tím, jak máme ten kulturní obraz vybudovanéj prostě za stovky let, tak tam jsou taková ta nepsaná očekávání a z toho vycházej takový ty ‚mužsko-ženský‘ slovníky a co znamená, že ti dělá tohle“*

Zároveň také pokud jeden partner nenaplnuje všechny vaše potřeby, můžete si vedle něj najít dalšího, který vlastnostmi, které postrádáte u prvního, disponuje.

Petr: *„člověk má různé vztahový potřeby a je vlastně naivní až nemožný, si myslet, že ti všechny ty vztahový potřeby, ti jako naplní jeden člověk. Takže ta polyamory dává možnost naplnit víc těch potřeb.“*

3.2. Polyamory v monogamním světě

3.2.1. Reakce společnosti na polyamorní způsob života

První reakce od okolí, kterých se dostalo mým respondentům, když oznámili, že jsou polyamory, se velmi různí. Výše jsem zmínila chápání polyamorie jako přechodného stavu. Reakce se jinak standardně pohybuje někde mezi „to seš borec“ a „tak to bych nedokázal/a“, nikdo z mnou dotazovaných se ale přímo nesetkal s odsouzením nebo osobními urážkami, což je ale do jisté míry způsobeno tím, že se obklopují lidi, kteří mají podobné názory.

Karolína *„Negativní reakcí jsem asi vyloženě nezažila, ale tak to je taky tím, že moji kamarádi jsou podobně ‚open-minded‘ jako já, že jo.“*

Podoba polyamory vztahů může připomínat právě hippie komuny, které začaly vznikat během 60. let 20. století. I mí respondenti se s tímto připodobněním čas od času setkají. Sami polyamorici se k hnutí hippie hromadně nehlásí, ani v ohledu názorů na společnost.

Ondřej „nejvtipnější reakce od okolí, byla asi od mojí mámy, která se mě zeptala, jestli jsem teda jako ‚hipík‘... s tímhle označením poly-lidí se setkávám často i třeba v internetových diskuzích. To je prostě tím, že si myslí, že nám jde jenom o to spát s co nejvíce lidma, ale nedochází jim, že to není vůbec jenom o sexu, ale taky o nějakým emocionálním spojení a lásce. Jako možná si lidi představují, že když se někde scházíme, tak se zuhlujeme a polemizujeme o tom, jak dosáhnout světového míru.“

Dochází často ale k poměrně paradoxní situaci. Kdy skutečnost, o které všichni, koho se týká, vědí a souhlasí s ní, je okolím hodnocena negativněji, než utajovaný a zakázaný poměr. Například Karlovým známým nevadilo, když si mysleli, že má vedle svého partnera ještě utajovaný vztah, ale když zjistili, že o sobě jeho partneři navzájem vědí, setkal se s nepochopením.

Karel: „já jsem dřív jako používal pojmy partner a milenec, teď už je nepoužívám...lidi to sice nějak brali a to i přesto, že je to eticky problematická věc, tak to pro ně byla srozumitelná věc a přijímali to bez nějakých větších komentářů a když jsem jim řekl, že mám dva kluky a znají se, tak byl oheň na střeše, protože to pro ně je něco neznámého“

Tento příklad poukazuje na vliv kultury na jednotlivce, kteří jsou zvyklí na svět nazírat v ustálených pojmech a pokud narazí na něco, co do nich nezapadá, mají problém s porozuměním danému jevu a odsoudí ho jako nenormální. Ačkoli již pojmy pro „polyzáležitosti“ existují, nejsou veřejnosti známé.

3.2.2. Seznámení se s komunitou a její význam pro členy

Podoba jednotlivých polyamory vztahů závisí na domluvách, které mezi sebou jednotliví lidé vedou a zároveň ani není nikde dáno, jak by tento vztah měl přesně vypadat. I přes to ale polyamorici čas od času potřebují ohledně svých vztahů radu. Mezi aktivními členy komunity tedy funguje podle všeho značný vzájemný vliv na utváření názorů na jednotlivé problémy vzhledem k tomu, že sdílí zkušenosti nejen při příležitosti srazů dvakrát za měsíc, ale především na Facebookové stránce, kde polyamorici sdílejí novinky nejen ohledně svých vztahů, ale také souvisejícího dění, které se odehrává ve světě. Inspiraci pro své vztahy také dohledávají ve člancích a na

internetu. Kromě zmiňované české internetové stránky se odkazují na knihy *More than two: A Practical Guide to Ethical Polyamory* od Franklin Veaux a Eve Ricket, *The Ethical Slut: A Practical Guide to Polyamory, Open Relationships & Other Adventures* od Dossie Easton and Janet W. Hardy. Oblíbený polyamory problematikou se zabývající komiks s názvem *Kimchi cuddles* také řeší každodenní záležitosti a vysvětluje širší veřejnosti, jak to v těchto vztazích funguje.

Šimon: „dozvěděli jsme se (z literatury – pozn. autorky), jak to může fungovat, jaký můžou existovat modely a na základě toho jsme si udělali jasno, co by asi pro nás tak bylo optimální“

Petra: „já určitě oporu v literatuře hledám, hlavně proto, že jsem si to potřebovala nějak obhájit před společností, takže jsem o tom i sama psala. (...) Znamená to (existence komunity - pozn. autorky) pro mě hodně, i když na těch srazech třeba fyzicky nejsem a to zdání tý normality třeba беру právě i z těch stránek a z té literatury“

Na jednom ze setkání vyprávěl jeden z jeho účastníků, že než zjistil o existenci polyamory a komunitě polyamory praktikující, byl ve svých vztazích velmi nešťastný, cítil se v monogamních vztazích omezován a teprve po seznámení se s polyamory byl schopný vybudovat vztah, který by v něm nevzbuzoval pocity úzkosti (setkání 29. 1. 2016). Tento moment mě vedl k tomu, abych během rozhovorů na otázky ohledně komunity kladla větší důraz, protože pro některé její členy může mít důležitý význam.

Lidé mají přirozenou potřebu po uznání jejich vztahu, stejně tak jako po možnosti pojmenovat stav, ve kterém se nachází, proto je pro ně důležité možnost se s podobnými lidmi scházet a využívat výše uvedené pojmy pro uchopení jednotlivých skutečností. Pomocí těchto prostředků si svůj vztah také ospravedlňují před ostatními.

Karel: „Aspoň mně to jako trochu pomohlo přímo k vybudování té identity, jako že vlastně než jsem začal chodit na ty srazy a přidal se do té facebookový skupiny, tak bych to přímo tolika lidem neřek, jako přímo ‚jsem polyamorista‘ a teďka už to říkám, tím že jsem poznal nějaký lidi, se kterejma to můžu sdílet, takže mi to pomohlo si nějak zakomponovat jako svoji identitu“

Rudolf: „Třeba Eliška říkala vlastně už jenom to, že ona fungovala v nějaký podobě poly vztahu už mnoho let zpátky a když se dozvěděla že je na to slovo a že jsou lidi, který se okolo toho slova točej, tak jí to hrozně nadchlo, že to prostě něni něco divnýho, co ona si dělá pokoutně, ale taková nějaká oficiální věc. Pro mě je to taky validující, ale spíš v jiným slova smyslu, že mám jako dobrý kamarády, se kterejma se o tom sice můžu bavit, ale vlastně v rámci mého okruhu kamarádů bych těžko hledal lidi, který na to maj stejnej názor, a když jdu na ty srazy, tak jdu za lidma, kterej ten stejnej názor maj“

Na srazech se mohou setkávat s lidmi, kteří prožívají stejné věci a mluví stejným slovníkem. Jak mi sami řekli, když už se někomu ze svých přátel nebo rodiny svěří, že žijí s více partnery, bývá to často rozhovor na delší dobu, protože je třeba vše vysvětlit.

Petra „ted' už to ví v podstatě všichni mí kamarádi, ale na začátku, vždycky, když jsem to někomu řekla, tak to byl rozhovor na hodinu, než jsem odpověděla na všechny jejich otázky ohledně toho fungování v polyamory vztazích.“

3.2.3. Problémy ve vztahu plynoucí z nastavení společnosti

Kromě rozporuplných reakcí ze strany monogamních lidí čelí polyamorně žijící lidé také překážkám uloženým hlouběji ve společnosti. Ta totiž není přizpůsobená vztahům více než dvou lidí a jakkoli se některé věci mohou zdát jako formalita, mohou způsobit rozpory ve vztahu. Systém založený na standardní podobě nukleárních rodin zasahuje do oblasti manželství, rodičovství, možnosti vzít si společnou hypotéku nebo dědit v případě náhlého úmrtí některého z partnerů.

Jako první se budu zabývat problémem formalizace vztahu prostřednictvím sňatku. V případě sudého počtu partnerů se to dá částečně vyřešit spárováním a společnou domácností. Ani to ale není vyhovující způsob. V lichém počtu partnerů by sňatek znamenal znevýhodnění pro jednoho z nich, z čehož by mohl plynout pocit méněcennosti.

Rudolf *„jako kdybysme s Eliškou nějak přišli na to, že se chceme vzít, tak se asi vezmem, ale to bychom z toho vztahu zas trochu jako když vyšoupli Katku, která by se teda sice nejradši úplně vyhnula nějakému kontaktu se státním aparátem, ale stejně mi to nepřijde jako férový řešení vůči ní“*

Během rozhovorů došlo i ke zmínce nemožnosti označit na Facebooku více lidí za své partnery. Pro tuto možnost již vznikla petice, která má v současné době téměř čtyři tisíce podpisů. Může se to zdát jako banalita, avšak upevňuje to pocit nepatřičnosti polyamory a pokud je například třetí partner přibrán do vztahu až později, také jeho pocit méněcennosti.

Karel *„další věc je, že mě třeba mrzí, že si nemůžu dát na Facebooku jako do vztahu oba kluky, protože ještě tím, že Petr nikoho dalšího nemá ani si nikoho nehledá, tak je mi to vůči němu takový hloupý, že tam mám už z dřívějšíka Šimona, ale jeho si tam přidat nemůžu.“*

Další je otázka rodičovství. Ve vztazích, kde se vyskytují děti má každý z dospělých stejnou úlohu v rodičovství, není tomu tak ale před zákonem. V rodném listu není možné uvést více než dva rodiče. Největší praktický problém z toho asi plyne v případě úrazu či nemoci dítěte, kdy nebiologickému rodiči zdravotníci neposkytnou informace o zdraví dítěte, což se musí vyřešit smluvně, udělením souhlasu. Ze zkušeností jeden můj respondent ale uvedl, že ani to není záruka toho, že informace dostanete.

Ondřej: *„když ti někdo tu informaci poskytnout nechce, tak ti ji prostě neposkytne, ani když na to máš papír“*

Jedna z mých informátorek, která sice děti nemá, ale do budoucna je plánuje, vymyslela způsob, jak by se problém s formálním otcovstvím dal obejít.

Petra: *„jak to není nastavený pro nás, tak aby to mohlo reálně fungovat, tak mám spíš pocit, že to chci co nejvíc obalamutit, že bych radši nejradši jako toho, kterej nebude biologickéj otec zapsala do toho rodnýho listu, a*

v případě, že by se s nim něco stalo, tak by se dalo prokázat, že je otec ten druhý“

3.2.4. Porovnání mých zjištění s teoretickou základnou

Po analýze literatury i rozhovorů polyamorní vztahy připodobňuji ke Giddensově představě čistého vztahu, který se odlišuje od tradičních sociálních vazeb tím, že jsou vůči sobě partneři zcela otevření, což je zásadní pro intimní složku vztahu. Díky větší volnosti vztah závisí na aktivní důvěře. V polyamorních je, stejně tak jako u čistých vztahů, důležitá svoboda jednotlivce, sebeurčování, nezávislost na protějšku/protějšcích a také nejsou určeny žádnou oficiální institucí. Záleží na názorech a především pak na pocitech každého jednotlivce, které vždy prochází hromadnou diskuzí. Shodně v čistém i v polyamory vztahu tedy záleží na vzájemné domluvě. Znamená to, že pokud se vyskytne problém, vztah neukončí, nýbrž se naopak snaží společně přijít na způsob, jak do vztahu opět dostat ono požadované potěšení.

Díky důrazu na individualitu odpovídá motivace skrytá za polyamory vztahy Frommově modu „být“ ve vztahu, protože se v nich nevyskytují sklony k přivlastňování si jiného člověka. Illouz by polyamory vztahy označila jako autentické vzhledem k nutnosti neustále se zamýšlet nad vlastními pocity a poskytovat jejich srozumitelnou interpretaci ostatním jejich účastníkům.

V teoretické části jsem zmínila výzkum, podle kterého k polyamorii tíhnou spíše muži, nicméně z účasti na setkáních ani ze složení facebookové skupiny nevyplývá převaha ani jednoho z pohlaví. Nemyslím si, že by tedy muži k polyamorii více inklinovali, ale spíše mám pocit, že je pro ně snazší to přiznat. Na toto téma se vedla diskuze na setkání, ze které vyplynulo, že ženy, které na setkání byly, se více bojí svého poly-coming outu, protože „v naší společnosti se totiž stále hůře pohlíží na ženskou nevěru, tudíž se dá předpokládat, že i u tohoto tématu bude okolí hůře reagovat na ženu, která má více partnerů, než na muže s více partnerkami“ (Setkání 30. 10. 2015)

3.2.5. Srovnání polyamorie s „klasickými“ vztahy

Je asi jasné, že polyamorie se od monogamie (a tedy i fenoménu singles) liší počtem partnerů. Nyní krátce odliším polyamory od nevěry v monogamních vztazích a otevřených vztahů. V prvním případě chybí ona otevřenost, tedy informovanost druhého partnera o tom, že vztah není exkluzivní. Proti otevřeným vztahům se polyamory vymezuje tím, že jsou chápány jako takové, kde existuje jeden hlavní vztah, jehož

účastníci mají povoleny jednorázové poměry s někým jiným, případně dlouhodobější sexuální vztah s nějakou osobou. V polyamory vztazích však není sex na prvním místě, nýbrž si lidé vedle sebe hledají dalšího partnera a sdílí s ním i emoční záležitosti, vztah má tedy kromě dlouhodobějšího charakteru zpravidla i větší hloubku. (setkání 11. 12. 2015)

Karel: „lidi si třeba myslí, že mám vážnej vztah se Šimonem a Petra mám jenom na zábavu, ale to tak vůbec není. Petr byl teď třeba dlouho nemocnej a já s nim měsíc lítal po doktorech. A to zábava fakt nebyla. Oni prostě nechápou, že můžeš mít vztah se dvěma lidma a na obou ti může záležet stejně“

Polyamory vztahy jsou především založené na individualitě a svobodě v tom smyslu, že jejich aktéři sami sebe chápou jako dokonalou bytost, která se nemusí určovat skrze svůj protějšek.

Karolína: „ten mýtus tý velký monogamní lásky stojí vyloženě na tom, že člověk je jakoby sám o sobě neukončený a hledá tu druhou polovinu, která ho doplní, jako je to třeba v Sympoziu nebo na začátku Geneze, kdy Eva je stvořená z Adamova žebra, takže i ho doplňuje. A polyamoristi spíš říkaj, že člověk je dokonalej sám o sobě, což, když jsem si přečetla, pro mě bylo hodně silný, že jsem i změnila pohled sama na sebe. Že prostě člověk je dokonalej a autonomní sám o sobě.“

ZÁVĚR

Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na odlišné pojetí intimity u polyamory a monogamních vztahů. Do terénu jsem vstupovala s načtenou literaturou jak o klasických vztazích, tak v menším množství i o vztazích polyamorních. Kvalitativní výzkum spočíval nejprve v zúčastněném pozorování, které jsem prováděla na pravidelných setkáních. Zajímavá a často probíraná témata jsem zachytávala do terénního deníku. Ten dále posloužil jako podklad pro polostrukturované rozhovory, kterých bylo provedeno celkem osm. Kromě popisu struktury polyamory vztahů poskytují ve své práci popis jejich vnitřního fungování. Také je stručně porovnávám podobu polyamorních vztahů s takovými, za které mohou být zaměňovány.

V polyamorních vztazích, na rozdíl od monogamních vztahů nejsou předem nastavená pravidla nebo očekávání vytvořená společností, partneři se tedy sami musí domluvit, jak bude jejich vztah vypadat, co je povolené a co zakázané. V těchto vztazích se tedy klade velký důraz na komunikaci a vzájemnou otevřenost. Od společnosti se ale polyamorici setkávají s reakcemi na jejich vztah, které se od představy „správného“ vztahu často odvíjí.

Polyamory vztahy tak, jak mi byly vykresleny mými informátory, přesně sedí na definice uváděné v Oxford English Dictionary. Pokud bych měla nyní polyamorii popsat, zůstala bych u výroku, že je to forma vztahu, ve kterém je spolu po romantické i sexuální stránce spojeno více než dva lidi, přičemž jsou se situací všichni zúčastnění seznámeni a souhlasí s ní.

Polyamory vztahy kladou velký důraz na ty složky vztahu, které jsou důležité pro kvalitní intimní vztah. Jsou jimi rovnováha mezi svobodou a závazkem, naplňování vlastních potřeb, vedle kterých je zároveň partnerovi naplňovat jeho potřeby. Všichni partneři jsou k sobě navzájem otevření a často mluví o emocích, které prožívají. Hodnoty jako otevřenost, upřímnost a reflexe jsou zároveň typické i pro polyamory.

Před vstupem do terénu jsem měla v plánu se zaměřit pouze na tvorbu pravidel pro tyto vztahy. Po krátké době jsem ale zjistila, že jediným pravidlem, které je všem vztahům společné, je zásada bezpečného sexu, tedy používání ochrany v případě styku s osobou mimo vztah. Ostatní záležitosti jsou řešeny spíše nárazově na základě pocitů jednotlivých partnerů. Stejně tak jsem opustila od zkoumání otázky finančního a

časového managementu, protože se ve skutečnosti v podstatě neliší od toho, jak tyto otázky řeší partneři ve vztahu dvou lidí.

Vzhledem k tomu, že informovanost o polyamorii pomalu stoupá, nutno říct, že především díky aktivitě jejích vyznavačů, je také možné, že jejich počet bude dále narůstat. Na podobu budoucích vztahů bude mít nezanedbatelný vývoj již existující komunita, skrze kterou se nyní polyamory vztahy institucionalizují. Tato komunita zprostředkovává informace o polyamorii veřejnosti.

Do budoucna by mohlo být zajímavé udělat průzkum, který by zjistil, kolik takovýchto lidí tu ve skutečnosti žije a jaký je jejich demografický profil, z mého malého vzorku respondentů není možné zjistit, zda se k polyamorii opravdu schylují vzdělanější lidé a bisexuálové. Dále by se dalo zkoumat, jak takovéto vztahy ovlivňují děti, které v nich vyrůstají.

Použitá literatura

- Anapol, D. 2010. *Polyamory in the 21st Century : Love and Intimacy with Multiple Partners*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Bauman, Z. 2013. *Tekutá láska: o křehkosti lidských pout*. Praha: Academia.
- Conley, T. D. & co. 2012. The Fewer the Merrier?: Assessing Stigma Surrounding Consensually Non-monogamous Romantic Relationships. The Society for the Psychological Study of Social Issues.
- Easton, D, J. W. Hardy. 2009. *The Ethical Slut: A Practical Guide to Polyamory, Open Relationships & Other Adventures*. Celestial Arts.
- Fromm, E. 2001. *Mít nebo být?*. Praha: Aurora.
- Fromm, E. 2010. *Umění milovat*. Praha: Český klub.
- Giddens, A. 2010. *Důsledky modernity*. Praha: SLON.
- Giddens, A. 2012. *Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál.
- Haritaworn, J. & co. 2006. Poly/logue: A Critical Introduction to Polyamory v Sexualities 9(5). SAGE Publications.
- Hartl, P., H. Hartlová. 2010. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Heinlein, R. A. 1994. *Cizinec v cizí zemi*. Praha: Classic.
- Heinlein, R. A. 2006. *Měsíc je drsná milenka*. Praha: Bانشies.
- Hendl, J. 2008. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Illouz, E. 2012. *Why love hurts: A sociological explanation*. Cambridge: Polity Press.
- Klesse, CH. 2011. Notions of love in polyamory – elements in a discourse on multiple loving. *Laboratorium* 3(2).
- Kratochvíl, S. 2009. *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál.
- Jamieson, L. 2011. Intimacy as a Concept: Explaining Social Change in the Context of Globalisation or Another Form of Ethnocentrism? *Sociological Research Online*, 16 (4). [cit. 18. 4. 2016]. Available from: <<http://www.socresonline.org.uk/16/4/15.html>>.
- Luhmann. 2002. *Láska jako vášeň*. Praha: PROSTOR.
- Moors, A. C. a kolektiv. 2014. Attached to monogamy? Avoidance predicts willingness to engage (but not actual engagement) in consensual non- monogamy. *Journal of Social and Personal Relationships* .
- Možný. I. 2006. *Rodina a společnost*. Praha: SLON.

OED Online. 2016. Oxford University Press. [cit. 21. 4. 2016]. Available from:

<http://www.oed.com/view/Entry/252745?redirectedFrom=POlyamory+>

Register M. L., T. B. Henley. 1992. The Phenomenology of Intimacy. *Journal of Social and Personal Relationships* 9(4).

Silverman, D. 2005. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Bratislava: Ikar.

Swidler, A. 2003. *Talk of love: How culture matters*. The University of Chicago Press.

Veaux, F, E. Rickert. . 2014. *More than two: A Practical Guide to Ethical Polyamory*. Thorntree Press.

Výrost, J., I. Slaměnik. 2008. *Sociální psychologie 2*. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada

Zell-Ravenheart, M. G. 1990. A Bouquet of Lovers. *Green Egg* 13(89).

Seznam příloh

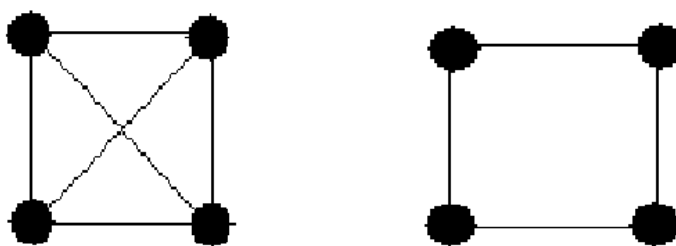
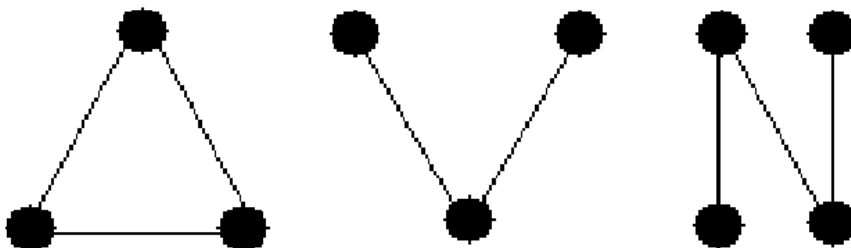
Příloha č. 1: Potenciální typy polyamory vztahů (obrázek)

Příloha č. 2: Přehled informátorů (tabulka)

Příloha č. 3: Scénář okruhů rozhovoru (text)

Přílohy

1. *Základní podoby polyamory vztahů (zleva: triáda, věčko, „enka“, dále ukázky nepojmenovaných možností, kterých existuje samozřejmě mnohem více)*

2. Přehled informátorů

Fiktivní jméno	Věk	Vzdělání	Sexuální orientace	Počet partnerů v polykule
Karel	29	VŠ	Homosexuální	3
Šimon	31	VŠ	Homosexuální	3
Petr	27	SŠ	Homosexuální	3
Karolína	24	VŠ	Bisexuální	3
Jan	38	VŠ	Heterosexuální	4
Petra	25	VŠ	Bisexuální	4
Ondřej	27	VŠ	Bisexuální	3
Rudolf	35	VŠ	Heterosexuální	5

3. *Scénář okruhů rozhovoru*

Kolikátý polyamory vztah máš?

Jak dlouho vztah trvá, kolik vás je a rozlišujete primární a sekundární partnery?

Jak okruh tvých známých a rodina přijala, když jsi jim řekl/a, že jsi polyamory?

Jak rozhodujete o důležitých věcech ve vztahu?

Mají tví partneři podobné povahy?

Sdílíte s různými partnery různé věci?

Máš pocit, že ke všem partnerům chováš stejný cit nebo stejný druh lásky?

Máte ve vztahu nějaká pravidla nebo hranice? Jak jste se na nich domlouvali?

Jaký je průběh přijímání nových členů?

Co pro tebe znamená pojem nevěra?

Pokud plánujete dítě, jak si představujete výchovu?

Dokážeš porovnat monogamní a polyamorní vztahy?

Jaké jsou výhody a nevýhody polyamory?

Chodíš na pravidelná setkání?

Co pro tebe znamená polyamory komunita?